

ΔΙΔΙΚ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΗ

3

2019

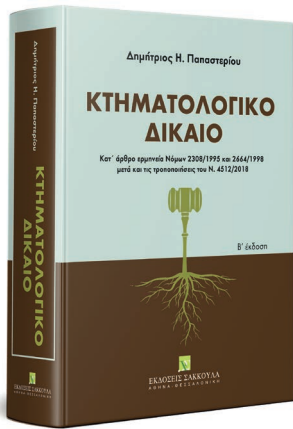
ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

- Δ. Ράικος: Η δικαστική δεοντολογία στα διεθνή δικαστήρια, σ. 353
- Μ. Τσίτσου: Η επιρροή των αποφάσεων των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων στην περιβαλλοντική διοικητική δίκη, σ. 367
- Ν. Ζαμπούκας/Τρ. Ζολώτας: Ζητήματα εκπροσώπησης του Ελληνικού Δημοσίου και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, σ. 372
- Χ. Πόνη: Η επίδραση των αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων στην κρίση του διοικητικού δικαστή σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης, σ. 392
- Στ. Μαυρίδης: Η φορολογική αντιμετώπιση της διασυνοριακής μεταφοράς ζημιών, σ. 398
- Κ.-Μ. Λούβη: Η Συμφωνία των Παρισίων για το Κλίμα, σ. 406
- Π. Σοϊλεντάκης: Παραδεκτό και βάσιμο της λυσιτελούς προβολής της προηγούμενης ακρόασης (Με αφορμή τις ΣτΕ Β' Τμ. 88/2018 και ΣτΕ Ολ 4447/2012), σ. 415

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

- ▶ **ΜΔΠρΑθ 4415/2019:** Λύση ΕΠΕ. Διακοπή δίκης. Προσωπική ευθύνη εκπροσώπων ΕΠΕ για χρέη της εταιρείας (Παρατ. Β. Μπουκουβάλα), σ. 420
- ▶ **ΣτΕ 805/2018 (7μ):** Οδηγία 2003/9/ΕΚ για τις ελάχιστες απαιτήσεις υποδοχής των αιτούντων άσυλο. Αιτιολογία κανονιστικών πράξεων (Παρατ. Σπ. Βλαχόπουλου), σ. 426
- ▶ **ΔΕφΑθ 200/2018:** Ανάκληση διοικητικών πράξεων (Παρατ. Κ. Σαμαρτζή), σ. 434
- ▶ **ΔΕφΑθ 2623/2018:** Φορολογία εισοδήματος. Συνεκτίμηση όλων των πρόσφορων στοιχείων, για να κριθεί εάν ένα φυσικό πρόσωπο έχει κατοικία στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή (Παρατ. Γρ. Μέντη), σ. 441
- ▶ **ΔΕφΘεσ 1652/2018:** Παραγραφή δικαιώματος του Δημοσίου για την επιβολή των τελών χαρτοσήμου και αναλογικότητα (Παρατ. Γρ. Μέντη), σ. 456
- ▶ **ΣτΕ 1960/2018:** Υποχρεωτική ασφάλιση. Ενεργοποίηση ασφαλιστικού δεσμού. Παράλειψη του εργοδότη να καταβάλει εγκαίρως τις ασφαλιστικές εισφορές (Παρατ. Όλ. Αγγελοπούλου), σ. 469
- ▶ **ΜΕφΠειρ Α 148/2019:** Ανακοπή κατά της εκτέλεσης. Προβολή παραγραφής (Παρατ. Β. Σπυροπούλου), σ. 484
- ▶ **ΜΔΠρΑθ 20557/2018:** Ευθύνη Δημοσίου για μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του. Αγωγή για επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω παράνομης κράτησης πολίτη (Παρατ. Δ. Φιλίππου, Ι. Κατρά), σ. 488
- ▶ **ΜΔΠρΑθ 365/2019:** Οι μέτοχοι Τράπεζας της οποίας η άδεια ανακλήθηκε δεν νομιμοποιούνται να ζητήσουν αποζημίωση από την Τράπεζα της Ελλάδος (Παρατ. Ν. Σοϊλεντάκη), σ. 497
- ▶ **ΜΔΠρΠειρ Α 3258/2016:** Προσβολή αποδοχής κληρονομιάς λόγω πλάνης, με ένσταση (Παρατ. Ι. Κατρά), σ. 501
- ▶ **ΜΔΠρΠειρ Α 132/2019:** Αστική ευθύνη Δήμου από πτώση δένδρου. Ανώτερη βία (Παρατ. Σ. Μητσιοπούλου), σ. 506
- ▶ **ΓενΔΕΕ Τ-57/14:** Εύλογη διάρκεια της δίκης. Υλική και μη, ζημία. Αιτιώδης σύνδεσμος. (Παρατ. Γρ. Αυδίκου), σ. 512

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ - Β΄ ΕΚΔΟΣΗ

Κατ' άρθρο ερμηνεία

Ν. 2308/1995 και Ν. 2664/1998 όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν και από το Ν. 4512/2018 (άρθρα 1 έως 42)

Δημήτριος Η. Παπαστερίου, Ομότιμος Καθηγητής Νομικής Σχολής ΑΠΘ

ISBN: 978-960-568-935-3 © 2019, ΧCII & 1845 σελίδες, 140,00 €

Το Κτηματολογικό Δίκαιο βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Η πρόσφατη νομοθεσία –κυρίως τα άρθρα 1 έως 42 ν. 4512/2018 – θέτει σε νέες βάσεις την οργάνωση και τη λειτουργία του Εθνικού Κτηματολογίου. Το υπάρχον νομοθετικό καθεστώς των ν. 2308/1995 και 2664/1998 επηρεάζεται τόσο άμεσα όσο και έμμεσα από το ν. 4512/2018. Οι επιδράσεις είναι καταλυτικές. Κατάργηση υφαισθέντων οργάνων και αντικατάστασή τους από νέα όργανα, με δεσπόζον όργανο το Ελληνικό Κτηματολόγιο, ένα νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου. Η κτηματογράφηση έχει εισέλθει σε ένα νέο στάδιο σε πολλές περιοχές της χώρας, αυτό της υποχρέωσης για υποβολή δηλώσεων. Η παράλειψή τους εμπεριέχει πολλούς κινδύνους, για παράδειγμα τον κίνδυνο χαρακτηρισμού των ακινήτων ως «άγνωστου ιδιοκτήτη». Σημαντική είναι η σύσταση και λειτουργία των Κτηματογραφικών Γραφείων για ετεροδημότες, καθώς και οι αναμενόμενες «μονάδες ενημέρωσης».

Η ανάγκη για ενημέρωση του νομικού κόσμου – αλλή και των ενδιαφερόμενων πολιτών – για τη νέα κατάσταση πραγμάτων οδηγεί στην παρούσα δεύτερη έκδοση του Κτηματολογικού Δικαίου, μετά την εξέλιξη της πρώτης εκδόσεως. Πρόκειται για μια συστηματική επεξεργασία του νομικού καθεστώτος που διέπει το Εθνικό Κτηματολόγιο. Σημαντικότερη είναι η παράθεση και επεξεργασία της νέας νομολογίας, καθώς και η διαλεκτική προσέγγιση κατά περίπτωση της θεωρίας, οι οποίες καλύπτουν το κτηματολογικό φαινόμενο με εντατικούς ρυθμούς την τελευταία πενταετία.

Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΟΝ Ε.Φ.Κ.Α. - 4η ΕΚΔΟΣΗ

(τ. Ι.Κ.Α.– Ε.Τ.Α.Μ., Ο.Α.Ε.Ε., Ε.Τ.Α.Α. κ.λπ.)

Ασφάλιση – Εισφορές – Παροχές – Περίθαλψη – Συντάξεις

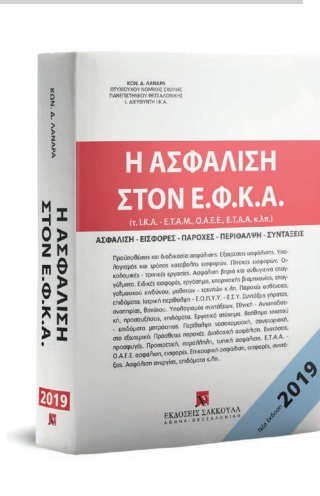
Κωνσταντίνος Δ. Λαναράς, Πτυχιούχος Νομικής Σχολής ΑΠΘ, τ. Διευθυντής ΙΚΑ

ISBN: 978-960-568-934-6 © 2019, VI + 729 σελίδες, 65,00 €

Με τον πρόσφατο ασφαλιστικό νόμο έχει συσταθεί Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης - Ε.Φ.Κ.Α., στον οποίο υπάγονται τόσο οι εργαζόμενοι με έμμοιθη σχέση εργασίας (μισθωτοί), όσο και ορισμένες κατηγορίες των αυτοτελώς απασχολούμενων - ελεύθεροι επαγγελματίες. Δηλαδή, σχεδόν το σύνολο των υπαγομένων στην υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση προσώπων.

Παράλληλα έχουν τροποποιηθεί πολλές διατάξεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας, που αφορούν κυρίως τον τρόπο και την υπαγωγή στην ασφάλιση, τα ποσοστά των εισφορών, και τη βάση υπολογισμού τους, την ασφάλιση των ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων (Ο.Α.Ε.Ε., Ε.Τ.Α.Α.), των γεωργικών εργασιών (Ο.Γ.Α.), των ναυτικών εργασιών (Ν.Α.Τ.) κ.λπ., τη χορήγηση των συντάξεων, καθώς και τον υπολογισμό του ποσού αυτών, Εθνική-Ανταποδοτική σύνταξη, την επικουρική ασφάλιση, την απασχόληση των συνταξιούχων, τη χορήγηση προσωρινής σύνταξης, την αναπροσαρμογή των συντάξεων, την καταβολή του Ε.Κ.Α.Σ., την παράλληλη ασφάλιση, την προαιρετική ασφάλιση, τη διαδοχική ασφάλιση, την πολλαπλή απασχόληση, στο σύμφωνο συμβίωσης, στην αναπροσαρμογή των συντάξεων, στις μειώσεις εισφορών, στην ασφάλιση των αμειβομένων με δελτίο παροχής υπηρεσιών (μπλοκάκι), των εκπαιδευτικών-καθηγητών, ιατρών, την επέκταση των ασφαλιζόμενων στον Ε.Φ.Κ.Α. προσώπων, στην ασφάλιση των καθηγητών φροντιστηρίων εκπαίδευσης, στη χορήγηση επιδόματος παιδιών, στα δικαιούχα πρόσωπα – χρονικές προϋποθέσεις ιατρικής περίθαλψης, στην επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών, στην ασφάλιση του Ο.Γ.Α., στην αδήλωτη εργασία – πρόστιμα, στην έναρξη και λήξη των συντάξεων, στη μείωση εισφορών των ελεύθερων επαγγελματιών – αυτοαπασχολούμενων και αγροτών, στην κατάργηση της μείωσης των καταβαλλομένων συντάξεων κ.λπ.

Πλέον όμως από τα ανωτέρω, συμπεριλήφθηκε η σχετική νομολογία των Διοικ. Δικαστηρίων και του Συμβουλίου Επικρατείας, με την οποία αυθεντικώς ερμηνεύθηκαν πολλές διατάξεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας, ώστε να δίνεται όσο είναι δυνατόν πλήρης εικόνα των θεμάτων που εξετάζονται. Παράλληλα παραθέτονται αναλυτικοί πίνακες των ποσοστών εισφορών που ισχύουν σε ολόκληρη τη Χώρα, για όλες γενικά τις κατηγορίες επιχειρήσεων και ασφαλισμένων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΜΔΠρΠειρ Α 132/2019

Δικαστής: **Μαριλένα Φωτίου**, Πρωτοδίκης.
 Δικηγόροι: **Μαριν. Γούναρη, Σταύρ. Μελιδώνης.**

Αγωγή κατά Δήμον προς αποκατάσταση θετικής και αποθετικής ζημίας, λόγω της βλάβης και της συνακόλουθης μείωσης της αξίας που προκλήθηκε σε ιδιωτικής χρήσης επιβατηγό αυτοκίνητο από πτώση κλαδιού δένδρου επί αυτού. Αρμοδιότητα του Δήμου για τη λήψη προληπτικών μέτρων αναγκαίων για τη συντήρηση, διασφάλιση και προστασία των χώρων πρασίνου και των λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων που εμπίπτουν στην τοπική του αρμοδιότητα, και υποχρέωσή του να μεριμνά για την προστασία της περιουσίας των πολιτών και για την ασφαλή εκ μέρους τους χρήση των κοινοχρήστων χώρων. Η ευθύνη του Δήμου είναι αντικειμενική. Έννοια ανώτερης βίας. Η απόσπαση ακόμη και ολόκληρων δένδρων, ιδίως σε περίπτωση κακοκαιρίας δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόβλεπτο και αναπόφευκτο γεγονός, αλλά γεγονός δυνάμενο να αποφευχθεί με την καταβολή της επιμέλειας του μέσου συνετού ανθρώπου.

Στο άρθρο 75 του ισχύοντος εν προκειμένω, ως εκ του χρόνου τέλεσης του επίμαχου συμβάντος (7.10.2010), Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, ΦΕΚ 114 Α/8.6.2006), ορίζεται ότι: «Ι. Οι δημοτικές ... αρχές ... ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις ... με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Οι αρμοδιότητες των Δήμων ... αφορούν, κυρίως, τους τομείς: α) ... β) Περιβάλλοντος, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως: ... 4. Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας ... και η λήψη προληπτικών και κατασταλακτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων ... γ) Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών, στον οποίο περιλαμβάνεται ιδίως: 1. Η εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στις πόλεις ... όπως ... η δημιουργία χώρων πρασίνου ... και λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων ... 11. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία ... της περιουσίας των κατοίκων ...». Επιπροσθέτως, ο ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α) προβλέπει στο άρθρο 5 ότι: «1. ... 2. Η μέριμνα δια την ανάπτυξιν, βελτίωσιν ... και προστασίαν ... των εντός των πόλεων ή οικιστικών περιοχών δενδροστοιχιών ανήκει εις τους οικείους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως ...».

Από τις παρατεθείσες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις, συνάγεται ότι κάθε Δήμος είναι αρμόδιος για τη λήψη προληπτικών μέτρων αναγκαίων για τη συντήρηση, διασφάλιση και προστασία των χώρων πρασίνου και των λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων που εμπίπτουν στην τοπική του αρμοδιότητα, ιδίως δε των δένδρων και δενδροστοιχιών, οφείλοντας, παράλληλα, να μεριμνά για την προστασία της περιουσίας των πολιτών και για την ασφαλή εκ μέρους τους χρήση των κοινοχρήστων χώρων. Ειδικότερα, επιβάλλεται σε βάρος του

οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, υποχρέωση να προβαίνει σε κάθε αναγκαία ενέργεια και να λαμβάνει, προληπτικώς, όλα τα κατάλληλα μέτρα για να αποτρέψει την πώση των δένδρων ή κλαδιών τους, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ασφαλής κίνηση των πεζών και οχημάτων και η στάθμευση των τελευταίων στις παρακείμενες δημοτικές οδούς ή σε δημοτικούς χώρους στάθμευσης. Αν τα αρμόδια όργανα του Δήμου, κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, παραλείψουν να προβούν, όπως οφείλουν, στη λήψη των απαραίτητων προστατευτικών μέτρων συντήρησης των δένδρων που είναι φυτεμένα εντός των ορίων του Δήμου, παράλειψη η οποία είναι πιθανό, σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας, να προκαλέσει απόσπαση κλώνων και ατύχημα σε διερχόμενα ή σταθμευμένα οχήματα ή πρόσωπα, το νομικό πρόσωπο ευθύνεται σε αποζημίωση για την ζημία που προκλήθηκε, συνεπεία της παράλειψης αυτής, βάσει των άρθρων 105-106 του ΕισΝΑΚ, και μάλιστα χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί υπαιτιότητα των αρμοδίων οργάνων του, λόγω της καθιερούμενης με τις ίδιες ως άνω διατάξεις αντικειμενικής ευθύνης του (πρβλ. ΣτΕ 3098/2015, ΔΕφΑθ 5124/2014, 70/2006).

Στην προκειμένη περίπτωση, κατά τα ιστορούμενα στην κρινόμενη αγωγή, όπως αυτή συμπληρώνεται με το νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, στις 7.10.2010 και ώρα 10.00', επί του με αριθμό κυκλοφορίας ΙΟΝ-7... επιβατηγού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης (ΙΧΕ) ιδιοκτησίας της ενάγουσας, που ήταν σταθμευμένο στον υπαίθριο χώρο στάθμευσης της πλατείας Φλοίσβου στο Παλαιό Φάληρο Αττικής (οδός Αγίου Αλεξάνδρου αριθ. 1) έπεσε ένα μεγάλο κλαδί, αποσπασθέν από δένδρο (ευκάλυπτο), που βρίσκεται επί της ανωτέρω πλατείας και προκάλεσε υλικές ζημιές στο εμπρόσθιο μέρος του οχήματος, ήτοι στο εμπρόσθιο αριστερό φτερό, στο εμπρόσθιο καπό και στον ουρανό. Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι μοναδική αιτία της πώσης του κλαδιού ήταν η παρανομία του εναγόμενου που συνίσταται στην πλημμελή συντήρηση του δένδρου από τα όργανα του τελευταίου, με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση του εσωτερικού του κλαδιού και την πώση του. Προς αποκατάσταση της ζημίας, την οποία υπέστη από την παράνομη παράλειψη υλικής ενέργειας των οργάνων του εναγόμενου, η ενάγουσα ζητεί να υποχρεωθεί ο Δήμος Παλαιού Φαλήρου να της καταβάλει, νομιμοτόκως, από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση, το συνολικό ποσό των 4.527,93 ευρώ. Ειδικότερα, ισχυρίζεται ότι: α) το όχημά της υπέστη υλικές ζημιές ύψους 2.079,93 ευρώ, ποσό που κατέβαλε για την αποκατάσταση τους, β) μειώθηκε η αξία του οχήματός της κατά το ποσό των 1.400 ευρώ, καθώς, όπως εκθέτει, το ποσοστό της μείωσης της τεχνικής και εμπορικής αξίας του αυτοκινήτου της, με χρονολογία κυκλοφορίας το έτος 2009 και σε άριστα συντηρημένη κατάσταση, ανέρχεται σε 7% της κατά τον χρόνο του ατυχήματος αξίας του, η οποία ανερχόταν σε 20.000 ευρώ, εξαιτίας των ζημιών που υπέστη από το ένδικο συμβάν, δεδομένων των ελαττωμάτων που προκλήθηκαν και των υπονοιών που θα δημιουργούνται σε ενδιαφερόμενους αγοραστές ότι

είναι τρακαρισμένο, γ) ζημιώθηκε κατά το ποσό των 48,00 ευρώ, το οποίο κατέβαλε για μετάβαση στην εργασία της με μισθωμένο ταξί, για τέσσερις εργάσιμες ημέρες (δηλαδή όσες μέρες το όχημά της βρισκόταν στο συνεργείο για επισκευή) και δ) υπέστη ηθική βλάβη, λόγω της ταλαιπωρίας της από τη στέρηση της χρήσης του οχήματός της και από τη χρονοβόρα και δαπανηρή διά της δικαστικής οδού διεκδίκηση της αποζημίωσής της, για την αποκατάσταση της οποίας ζητεί να υποχρεωθεί ο εναγόμενος Δήμος να της καταβάλει το ποσό των 1.000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση. Τέλος, ζητεί να κηρυχθεί η απόφαση που θα εκδοθεί προσωρινώς εκτελεστή. Προς απόδειξη των ισχυρισμών της, επικαλείται και προσκομίζει, μεταξύ άλλων: i) αντίγραφο της άδειας κυκλοφορίας του ένδικου, με αριθμό κυκλοφορίας ION-7... IXE αυτοκινήτου, μάρκας NISSAN, ιδιοκτησίας της, ii) το από 5.5.2011 απόσπασμα ημερήσιου δελτίου του ΕΑ-26163 οχήματος του Προϊσταμένου του Γραφείου Αντιγράφων της Διεύθυνσης Άμεσης Δράσης Αττικής, στο οποίο αναγράφεται ο χρόνος της ειδοποίησης των αστυνομικών οργάνων (7.10.2010 και ώρα 10.06') και άφιξης τους (7.10.2010 και ώρα 10.55') στον τόπο του ατυχήματος (οδός Αγίου Αλεξάνδρου αριθ. 1, Παλαιό Φάληρο) και, περαιτέρω, αναφέρεται από τον Αρχιφύλακα Φ.Μ. επί λέξει: «μεταβήκαμε στο ανωτέρω σημείο, όπου μας ανέμενε η Α) ΕΛ.Κ. ..., η οποία μας υπέδειξε το υπ' αριθ. ION-7... IXE, στο οποίο υπήρχαν φθορές στο καπό, στον ουρανό και στο επάνω μέρος του αριστερού φτερού, τις οποίες διαπιστώσαμε και εμείς. Η Α μας δήλωσε ότι οι φθορές προκλήθηκαν από κλαδί δέντρου, το οποίο έπεσε λόγω του αέρα και διαπιστώσαμε να βρίσκεται στο σημείο ...», iii) το 29553/1.11.2010 έγγραφο του Αντιδημάρχου Περιβάλλοντος και Πρασίνου του εναγόμενου Δήμου, στο οποίο, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι: «Στις 7.10.2010 και σύμφωνα με την αυτοψία της υπαλλήλου Γ.Λ., στο υπαίθριο πάρκινγκ της πλατείας του Φλοίσβου, προκλήθηκε πτώση κλαδιού από ευκάλυπτο της πλατείας που βρίσκεται δίπλα στο πάρκινγκ, η οποία προκάλεσε φθορές στο καπό, στο αριστερό φτερό και τον ουρανό του ως άνω αυτοκινήτου», iv) το 30779/17.11.2010 έγγραφο του ίδιου Αντιδημάρχου, απευθυνόμενο στην ενάγουσα, στο οποίο, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι βάσει του υφιστάμενου νομικού πλαισίου δεν επιτρέπεται εξώδικος συμβιβασμός, η ενάγουσα πρέπει να προσφύγει στη δικαιοσύνη, διότι “παρά τη θέληση” του Δήμου, οι Επίτροποι του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεν εγκρίνουν εντάλματα χωρίς δικαστική απόφαση, v) την 1759/19.10.2010 απόδειξη λιανικής πώλησης – δελτίο αποστολής της επιχείρησης «Θ.Μυ. & Σία ΟΕ» (εξουσιοδοτημένος επισκευαστής – ανταλλακτικά NISSAN), για την αγορά από την ενάγουσα ενός εμπρόσθιου καπό και ενός διακοσμητικού R00F5, συνολικού ποσού 419,43 ευρώ, vi) την 2131/19.10.2010 απόδειξη παροχής υπηρεσιών της ίδιας επιχείρησης, για τη φανοποιία και βαφή του με αριθ. κυκλοφορίας ION-7... IXE, ποσού 1.660,50 ευρώ, vii) το από 9.3.2011 ενημερωτικό έγγραφο της ανωτέρω επιχείρησης, στο οποίο αναλύονται οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στο επίδικο όχημα και το αντίστοιχο κόστος τους (συνολικού

ύψους 2.079,93 ευρώ) και βεβαιώνεται ότι το όχημα παρέμεινε στο συνεργείο από 15.10.2010 έως 20.10.2010, viii) έξι (6) έγχρωμες φωτογραφίες, όπου απεικονίζονται, κατά τους ισχυρισμούς της ενάγουσας, η επίμαχη πτώση του κλαδιού του δένδρου και η ζημία που υπέστη το όχημά της εξαιτίας της και ix) την 3244ΣΤ'/7.9.2011 έκθεση επίδοσης του Δικαστικού Επιμελητή του Πρωτοδικείου Αθηνών Π.Γ., από την οποία προκύπτει η επίδοση της ένδικης αγωγής στον εναγόμενο Δήμο στις 7.9.2011.

Εξάλλου, με τις 10659/29.5.2018 απόψεις του, ο εναγόμενος Δήμος προβάλλει ότι ο ισχυρισμός της ενάγουσας περί πλημμελούς συντήρησης του επίμαχου δένδρου από τα όργανα του Δήμου είναι αβάσιμος και αναπόδεικτος. Συγκεκριμένα, ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Πρασίνου του Δήμου φροντίζει 35.000 δένδρα, διενεργεί καθημερινά ελέγχους της κατάστασης που παρουσιάζουν, τηρώντας σχετικό αρχείο καταγραφών, προβαίνει σε στοχευμένους ελέγχους, κατόπιν σχετικών αναφορών από δημότες και έχει μηχανισμό ελέγχου της εξέλιξης των δένδρων (ήτοι επιτροπή που γνωμοδοτεί ως προς τη διατήρηση ή την κοπή των δένδρων που παρουσιάζουν χαρακτηριστικά αλλοίωσης της εμφάνισής τους). Παρά τις ανωτέρω ενέργειες της αρμόδιας Διεύθυνσης του Δήμου, δεν παρατηρήθηκε αλλοίωση της εμφάνισης του συγκεκριμένου δένδρου κατά τον τακτικό έλεγχο, δεν υπήρξε κανένα στοιχείο που να υποδεικνύει την ξήρανσή του και την ανάγκη επέμβασης των αρμόδιων υπηρεσιών για τη στήριξη ή την κοπή του, δεν έγινε καμία σχετική αναφορά από δημότες, ενώ ούτε η ίδια η ενάγουσα ανέφερε ότι παρατήρησε νοσηρότητα, αστάθεια ή κακή συντήρηση του δένδρου όταν στάθμευσε πλησίον του το αυτοκίνητό της. Επιπλέον, ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι η ενάγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ παρανομίας του Δήμου και της πτώσης του συγκεκριμένου κλαδιού, διότι η πτώση δεν απορρέει από συμπεριφορά οργάνων του Δήμου, αλλά αποτελεί τυχαίο γεγονός ανωτέρας βίας, το οποίο δε θα μπορούσε να προβλεφθεί και να αντιμετωπιστεί εγκαίρως, παρά τα μέτρα που έλαβαν και την επιμέλεια που επέδειξαν τα όργανα του εναγόμενου και ενδεχομένως να οφείλεται σε πρόσφατα καιρικά φαινόμενα, που επέδρασαν άμεσα και χωρίς να αφήσουν ίχνη, σε συνδυασμό με τον περιορισμένο χώρο που προορίζεται για την ανάπτυξη των δένδρων εντός του οικιστικού περιβάλλοντος.

Από την εκτίμηση των στοιχείων του φακέλου, ιδίως του περιεχομένου του από 5.5.2011 απόσπασματος ημερήσιου δελτίου του ΕΑ-26163 οχήματος του Προϊσταμένου του Γραφείου Αντιγράφων της Διεύθυνσης Άμεσης Δράσης Αττικής, των 29553/1.11.2010 και 30779/17.11.2010 εγγράφων του Αντιδημάρχου Περιβάλλοντος και Πρασίνου, καθώς και του προσκομισθέντος φωτογραφικού υλικού, αποδεικνύεται ότι πράγματι έλαβε χώρα το ζημιόγνο γεγονός, δηλαδή η πτώση κλαδιού δένδρου (ευκάλυπτου), που βρισκόταν εντός της πλατείας Φλοίσβου, εντός των διοικητικών ορίων του εναγόμενου Δήμου - όπως συνολολογεί ο ίδιος ο Δήμος,

μετά την αυτοψία μάλιστα που διενήργησε η υπάλληλός του Γ.Λ. και με την παραδοχή ότι δεν προβαίνει σε εξωδικαστικό συμβιβασμό “παρά τη θέλησή του” - πάνω στο με αριθ. κυκλοφορίας ΙΟΝ-7... αυτοκίνητο, ιδιοκτησίας της ενάγουσας, που βρισκόταν σταθμευμένο στον υπαίθριο χώρο στάθμευσης της πλατείας, με αποτέλεσμα την πρόκληση σε αυτό υλικών ζημιών. Δεδομένου δε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις που αναφέρθηκαν στη μείζονα σκέψη, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν, η μέριμνα για την ανάπτυξη, βελτίωση και συντήρηση των δένδρων των κοινόχρηστων χώρων ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Δήμου, το Δικαστήριο κρίνει ότι υφίσταται εν προκειμένω ευθύνη του εναγομένου Δήμου, ο οποίος, σύμφωνα με τις διατάξεις που παρατέθηκαν, είχε την αρμοδιότητα επίβλεψης και συντήρησης των δένδρων στην ανωτέρω περιοχή και ο οποίος όφειλε με τα αρμόδια όργανά του να λάβει κατάλληλα μέτρα, στα πλαίσια της εν λόγω αρμοδιότητας (περιποίηση, στήριξη, κλάδεμα δένδρων ή έγκαιρη αποκοπή), προς αποφυγή τέτοιων ζημιών, αν δε, όπως ισχυρίζεται, ήταν περιορισμένος ο χώρος για την ανάπτυξη των δένδρων, δική του ευθύνη ήταν να περιορίσει τα δένδρα ή αντίθετα να αυξήσει το χώρο ανάπτυξής τους. Από τα στοιχεία του φακέλου δεν αποδεικνύεται ότι τα αρμόδια όργανα του Δήμου προέβησαν στις ενδειγμένες ενέργειες, ήτοι στη λήψη οιασδήποτε προσήκοντος σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου δένδρου προληπτικού μέτρου, δεν προσκομίσθηκε δε το αρχείο καταγραφών, που, κατά τους ισχυρισμούς του εναγομένου, τηρείται από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου, η δε αναφορά του τελευταίου σε προσήκουσα φροντίδα και σε τακτικούς (άγνωστο πόσο συχνούς) ελέγχους είναι αόριστη. Περαιτέρω, αφενός η ευθύνη του εναγομένου είναι αντικειμενική, αφετέρου από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι το ένδικο συμβάν οφείλεται αποκλειστικά σε φυσικά αίτια, ήτοι σε γεγονός ανωτέρας βίας. Και τούτο, διότι, προβάλλεται μεν (αορίστως και με πιθανολόγηση) από τον εναγόμενο ότι είχαν προηγηθεί καιρικά φαινόμενα (“που επέδρασαν άμεσα και χωρίς να αφήσουν ίχνος”), πάντως δεν προσκομίζεται κάποιο επίσημο μετεωρολογικό δελτίο ούτε ισχυρίζεται ο καθ’ ου ότι επικρατούσαν, εν προκειμένω, ακραίες και απρόβλεπτες έντασης καιρικές - ανεμολογικές συνθήκες, ώστε να δύναται να δικαιολογηθεί η πρόκληση του ένδικου ατυχήματος από κάποιο τυχαίο και φυσικό αίτιο και μάλιστα με τρόπο αναπόφευκτο, ήτοι να θεωρηθεί ότι αυτό θα επέρχεται ακόμη και εάν είχαν ληφθεί με άκρα επιμέλεια και σύνεση τα προσήκοντα μέτρα αποτροπής αυτού. Εξάλλου, η απόσπαση ακόμη και ολόκληρων δένδρων, ιδίως σε περίπτωση κακοκαιρίας (δυνατού ανέμου με προηγηθείσες βροχοπτώσεις), δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόβλεπτο και αναπόφευκτο γεγονός, αλλά πιθανό, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και δυνάμενο να αποφευχθεί με την καταβολή της επιμέλειας του μέσου συνेतού ανθρώπου (συντήρηση ή κοπή του δένδρου) (πρβλ. ΣτΕ 3098/2015). Επομένως, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι υλικές ζημιές που προκλήθηκαν στο αυτοκίνητο της ενάγουσας συνδέονται αιτιωδώς με την πτώση του προαναφερθέντος κλαδιού του

δένδρου, συνεπεία της ανωτέρω συμπεριφοράς των οργάνων του εναγομένου, που, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, παρέλειψαν παρά τον νόμο τη λήψη όλων των ενδεικνυόμενων από τις περιστάσεις μέτρων για την καλή συντήρησή του, καθώς και την εν γένει επίβλεψη της καλής κατάστασης αυτού. Ενόψει αυτών, τα όργανα του εναγομένου Δήμου παρέλειψαν να προβούν σε κάποια από τις προαναφερόμενες προληπτικές ενέργειες και η παράλειψη αυτή, που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, αντιθέτως ούτε ο Δήμος την αμφισβητεί, προκάλεσε με τους όρους της πρόσφορης αιτιότητας τις υλικές ζημιές στο όχημα της ενάγουσας. Συνακόλουθα, αποκλειστικώς υπαίτιος για την πρόκληση του ατυχήματος ήταν ο εναγόμενος Δήμος, που παρέλειψε να προβεί στην έγκαιρη και ενδεξιμένη, με βάση τους κανόνες της τεχνικής και της επιστήμης, συντήρηση του δένδρου, ή στην κοπή του. Συνεπώς, θεμελιώνεται ευθύνη του εναγομένου Δήμου για αποζημίωση, με βάση τα άρθρα 105 και 106 του ΕισΝΑΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 932 του ΑΚ, οι δε παραλείψεις αυτές, οι οποίες υπήρξαν αποτέλεσμα της ως άνω αμελούς συμπεριφοράς των οργάνων του Δήμου, είχαν ως συνέπεια την πτώση του δένδρου επί του σταθμευμένου οχήματος της ενάγουσας και τη φθορά αυτού στο εμπρόσθιο καπό, στο εμπρόσθιο αριστερό φτερό και στον ουρανό. Επομένως, πρέπει, κατά αποδοχή αντιστοίχως της αγωγής, να αποδοθούν στην ενάγουσα τα ποσά έναντι δαπανών προς αποκατάσταση των υλικών ζημιών που προκλήθηκαν στο αυτοκίνητό της από το επίδικο ατύχημα (ήτοι 2.079,93 ευρώ) και που κρίνονται δικαιολογημένες και αποδεδειγμένα αναγκαίες με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία του φακέλου. Όσον αφορά τα ανωτέρω, η ύπαρξη και το μέγεθος της ζημιάς βεβαιώνεται στο από 5.5.2011 απόσπασμα ημερήσιου δελτίου του ΕΑ-26163 οχήματος του Προϊσταμένου του Γραφείου Αντιγράφων της Διεύθυνσης Άμεσης Δράσης Αττικής, προσκομίσθηκαν δε από την ενάγουσα σχετικά παραστατικά και δεν αμφισβητούνται οι συγκεκριμένες δαπάνες ως προς την αναγκαιότητα και την προσφορότητά τους ούτε τα αντίστοιχα κονδύλια ως προς το ύψος τους, ούτε προκύπτει από το σύνολο των στοιχείων της δικογραφίας δεδομένο ή στοιχείο που να κλονίζει τη βασιμότητα των επιμέρους αγωγικών αιτημάτων για επιδίκαση των οικείων ποσών. Περαιτέρω, όσον αφορά στο αίτημα της ενάγουσας για καταβολή ποσού 1.400,00 ευρώ, ως αποζημίωση λόγω μείωσης της αξίας του αυτοκινήτου της, αυτό πρέπει να απορριφθεί ως αναπόδεικτο, διότι δεν προσκομίζονται επαρκή στοιχεία σχετικά με την αξία αυτού κατά τον χρόνο της αγοράς και κατά τον χρόνο του ατυχήματος και από τα οποία να προκύπτει η χιλιομετρική απόσταση που είχε διανύσει αυτό ή προηγούμενες επισκευές λόγω φθορών (πχ. τιμολόγιο αγοράς, δελτίο ελέγχου Κέντρου Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων, έκθεση εμπειρογνώμονα για την αξία του πριν και μετά το συμβάν κ.λπ.), ώστε να είναι δυνατή η εκτίμηση της επεθούσας μείωσης της αξίας του, ενώ μόνο από την άδεια κυκλοφορίας του επίμαχου οχήματος δεν μπορεί να γίνει εκτίμηση της αγοραίας αξίας που αυτό είχε πριν από το ένδικο ατύχημα (πρβλ. ΔΕφΑθ 5796/2015, ΔΕφΘεσ 228/2006).

Επίσης, δεν αποδεικνύεται (με την προσκόμιση, παραδείγματος χάρη, των αντίστοιχων αποδείξεων παροχής υπηρεσιών) η πραγματοποίηση δαπάνης, ύψους 48,00 ευρώ, από πλευράς της ενάγουσας, για τη μίσθωση ταξί για τις μετακινήσεις της επί τέσσερις ημέρες, εξαιτίας των ζημιών που προκλήθηκαν στο αυτοκίνητό της. Περαιτέρω, δεδομένων των συνθηκών τέλεσης του ατυχήματος, του είδους και της έκτασης των ζημιών που προκλήθηκαν στο αυτοκίνητο της ενάγουσας, της έλλειψης συντρέχοντος πταίσματος αυτής για την πρόκληση και την έκταση των ζημιών αυτών, δεδομένου, άλλωστε, ότι δεν προβλήθηκε από τον εναγόμενο Δήμο σχετική ένσταση, αλλά και της ταλαιπωρίας, την οποία υπέστη, το Δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει λόγος επιδίκασης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, κατ' άρθρο 932 Α.Κ., την οποία καθορίζει στο ποσό των 100 ευρώ, που κρίνεται δίκαιο, εύλογο και ανάλογο για τη συγκεκριμένη περίπτωση, κατά αποδοχή εν μέρει του

αιτήματος αυτού της κρινόμενης αγωγής. Τέλος, το αίτημα της ενάγουσας περί κήρυξης της παρούσας απόφασης προσωρινώς εκτελεστής πρέπει να απορριφθεί, καθόσον η ενάγουσα δεν επικαλείται ούτε αποδεικνύει ότι συντρέχει εν προκειμένω εξαιρετικός λόγος που να συνηγορεί προς τούτο.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η κρινόμενη αγωγή πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος Δήμος να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσό των 2.179,93 ευρώ (ήτοι 2.079,93 ευρώ για την αποζημίωση της υλικής ζημίας και 100,00 ευρώ για τη χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης), νομιμοτόκως (με επιτόκιο 6%) από την επίδοση της αγωγής (7.9.2011) μέχρι πλήρους εξόφλησης. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα των διαδίκων πρέπει να συμψηφισθούν μεταξύ τους, εν όψει της μερικής νίκης και μερικής ήττας τους (άρθρο 275 § 1 εδ. γ' του ΚΔΔ, ν. 2717/1999, ΦΕΚ 97 Α).

Π Α Ρ Α Τ Η Ρ Η Σ Ε Ι Σ

Η ανωτέρα βία ως λόγος άρσης της αστικής ευθύνης του Δημοσίου σε περιπτώσεις φυσικών φαινομένων

Με αφορμή τη σχολιαζόμενη απόφαση υπενθυμίζεται η θέση της νομολογίας σχετικά με την άρση της αστικής ευθύνης του Δημοσίου σε περίπτωση συνδρομής ανωτέρας βίας λόγω εκδήλωσης φυσικών φαινομένων. Ειδικότερα, με την απόφαση αντιμετωπίστηκε περίπτωση ευθύνης του Δήμου λόγω πτώσης δέντρου σε ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο. Σε ένα πρώτο επίπεδο, εξετάστηκε από το Δικαστήριο η στοιχειοθέτηση της προϋπόθεσης της

παρανομίας, λόγω παράλειψης του αρμόδιου Δήμου να λάβει προληπτικά μέτρα αναγκαία για τη συντήρηση, διασφάλιση και προστασία των χώρων πρασίνου και των λοιπών υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων που εμπίπτουν ...

Σοφία Μπτσιπούλου

Πάρεδρος Δ.Δ.

Διδάκτωρ Νομικής Paris I Panthéon – Sorbonne

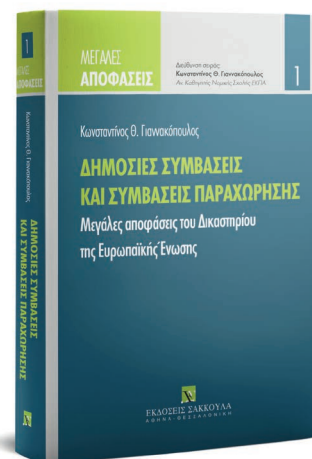
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

Μεγάλες αποφάσεις του δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κωνσταντίνος Θ. Γιαννακόπουλος, *Αν. Καθηγητής Νομικής Σχολής Αθηνών*

ISBN: 978-960-568-927-8 © 2019, XVI + 531 σελίδες, 58,00 €

Στο παρόν έργο παρουσιάζονται και σχολιάζονται οι σπουδαίες αποφάσεις με τις οποίες το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ερμήνευσε και εφάρμοσε τους κανόνες βάσει των οποίων η Ένωση επιδιώκει να συντονίσει την ανάθεση και την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης στα κράτη μέλη. Η συστηματική μελέτη των παραπάνω αποφάσεων είναι πολλαπλώς χρήσιμη σε όσους διαθέτουν ήδη τις βασικές γνώσεις και επιθυμούν να εμβαθύνουν στο νομικό καθεστώς που διέπει τη συμβατική δράση της Δημόσιας Διοίκησης στους τομείς των προμηθειών, των υπηρεσιών και των έργων. Σε ένα πρώτο επίπεδο, η ανάλυση των εν λόγω αποφάσεων αναδεικνύει τα ερμηνευτικά μοτίβα και τις θεσμικές στοχεύσεις βάσει των οποίων διαμορφώνεται η σχετική νομολογία του Δικαστηρίου. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η διασύνδεση κάθε απόφασης με τις οικείες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης καθιστά εμφανή και συγκεκριμενοποιεί τον ιδιαίτερο δημιουργικό ρόλο του Δικαστηρίου στην εξέλιξη του δικαίου αυτού. Σε ένα τρίτο επίπεδο, η διασύνδεση κάθε απόφασης με το εθνικό δίκαιο και, κυρίως, ο διάλογος μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστών, ιδίως στο πλαίσιο του θεσμού της προδικαστικής παραπομπής, εξοικειώνουν τον αναγνώστη με τους σύνθετους κώδικες του επικοινωνιακού δικτύου βάσει του οποίου διαμορφώνεται πλέον το δίκαιο στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού νομικού πληouraλισμού.

ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

Η προσωρινή δικαστική προστασία – Η θεμελίωση και η νομολογία του Δ.Ε.Ε.

Επιμέλεια-συνεργασία: Βαϊα Στεργιοπούλου

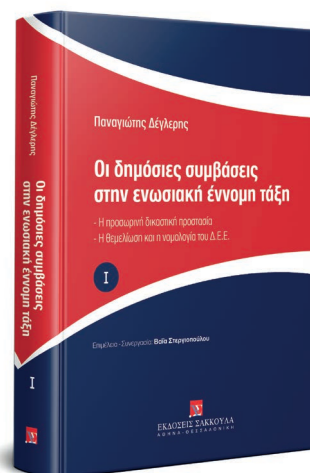
Παναγιώτης Ε. Δέγληρης, *Δικηγόρος*

ISBN: 978-960-568-956-8 © 2019, XII + 425 σελίδες, 48,00 €

Στο έργο αυτό αναλύεται η θέσπιση των «δικονομικών» Οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις αλλιά και η σημαντική ενίσχυση της παρεχόμενης πραγματικής δικαστικής προστασίας που αυτές επέφεραν στον τομέα αυτό, αναδεικνύοντας την κρισιμότητα του θεμελιώδους δικαιώματος δικαστικής προστασίας στα πλαίσια του Κράτους Δικαίου, που οι ίδιες οι Συνθήκες αλλιά και ο Χ.Θ.Δ κατοχυρώνουν. Το ενιαίο πλέον αυτό «δικονομικό» σύστημα ήρθε να συνενώσει και να συναρθρώσει τις γενικές αρχές, το πρωτογενές και δευτερογενές δίκαιο, τη νομολογία του Δ.Ε.Ε, διαμορφώνοντας και συγκροτώντας ένα κανονιστικό πλέγμα για τις δημόσιες συμβάσεις, ένα «νομικό τόπο» στον πυρήνα ακριβώς της ενωσιακής έννομης τάξης, αυτής της «σύνθετης πολιτείας».

Σε μια επάλληλη ανάγνωση αναδεικνύεται ο κομβικός ρόλος του Δ.Ε.Ε στα πλαίσια τόσο του «διαλόγου» με τα εθνικά δικαστήρια των κρατών – μελών δια «του ιδιοφυούς» μηχανισμού της προδικαστικής παραπομπής (του άρθρου 267 Σ.Λ.Ε.Ε), όσο και της «ακτιβιστικής» καλούμενης νομολογίας του, μιας και η εξέλιξη της ευρωπαϊκής ενοποίησης δεν θα ήταν νοητή χωρίς ακριβώς αυτή τη νομολογία του Δικαστηρίου. Η «μοναδική» αυτή δικαιοκίνητη δημιουργία – μέσω του προδικαστικού ερωτήματος – καταβλήθηκε στο παρόν έργο προσπάθεια προκειμένου να ενταχθεί στη «χαρτογράφηση» αυτή, όχι σαν «στατικό αντίγραφο του είναι», αλλιά σαν συνεχής – διαρκής θέσμιση και λειτουργία δικαιοκίνητη, που διευρύνει την αυτόνομη ανάπτυξη της ίδιας αυτής της κοινότητας δικαίου.

Οι επιληγείς αποφάσεις του Δ.Ε.Ε – ιδωμένες σαν «σημαίνουσες στιγμές» μιας διαρκούς αφήγησης – διαμορφώνουν ένα οδηγτικό μοτίβο στον «χάρτη» μας αυτό, διαρθρωμένο με ένα συνεχές «corpus υποσημειώσεων» και όλες αποτελούν «ίχνη» της διαρκούς παρουσίας του Δικαστηρίου, σαν μέρος της κριτικής επιστήμης της ιστορίας που επικαλείται τη συνοχή της μνήμης, με συνεχείς παραπομπές σε αυτό το «παλιμψηστο» των αυθεντικών κειμένων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ